108. Vetlanda kyrkogård.

Fig. 65. Sm 108. Vetlanda kyrkogård. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 1017).

Litteratur: B 1017, L 1217. E. Dahlberg: Suecia antiqva et hodierna 3 (1717) pl. 99 nr 5; S. L. Gahm-Persson: Archivum Smolandicum (hs i UUB) 9 s. 366; B. A. Ennes: F m 61 (hs i KB); J. J. Lagergren: Rättelser och tillägg (hs i Växjö Stifts- och landsbibl.) 2 s. 135; Kyrkoinventarium 1828 (ATA); J. E. Lagergren: Handlingar om Småland, M 104: 14 (hs i KB) s. 40.

Äldre avbildningar: U. Christofferson: träsnitt i Peringskiölds Monumenta och B 1017; kopparstick i Dahlbergs Suecia antiqva et hodierna 3; Gahm-Persson: teckning i aa s. 366.

Denna sten hör till dem som gått förlorade vid kyrkobygget o. år 1800. Christoffersson och Gahm-Persson ha sett den och ritat av den, Hesslén, Ennes' meddelare, har ej kunnat finna den, ej heller senare forskare. Den är i Dahlbergs *Suecia* nr 5 på pl. 99. I *Bautil* säges den ligga på kyrkogården, Gahm-Persson preciserar dess plats närmare: »utmed östra Kyrckiogafwelen», där enligt samme sagesman även Sm 107 och 109 ha haft sin plats.

Stenens höjd har varit ca 150 cm, dess största bredd ca 110 cm enligt träsnittet i *Bautil*. Den har icke burit inskrift. Ytan har helt dominerats av ett ristat, ornamentalt kors. Stenen påminner om den bäst bevarade gavelhällen i Lannaskedekistan, Sm 95.

109. Vetlanda »klockarestuga».

Litteratur: B 1013, L 1215. J. Bureus: F a 5 s. 263, F a 10: 2 bl. 109 B baksidan (115) (hsr i KB); Ransakningarna 1667 och 1690; J. Peringskiöld: Monumenta 8 bl. 19; P. Rudebeck: Brev till Erik Dahlberg den $^{16}/_{7}$ 1702, avskr. i Palmskiöldska handskriftssamlingen (UUB) 301 s. 292; E. Dahlberg: Suecia antiqva et hodierna 3 (1717) pl. 99 nr 3; F e 17 (hs i KB); P. Dijkman: Historiske anmärckningar öfwer och af en dehl runstenar (1723) s. 129; C. Linnæi Öländska och gothländska resa 1741 (1745) s. 24; S. L. Gahm-Persson: Archivum Smolandicum (hs i UUB) 9 bl. 363, 366; C. G. Hilfeling: Rese-Journal af år 1797, F m 57: 2, s. 7, Journal öfwer en resa 1797, F m 57: 4, s. 10 (hsr i KB); B. A. Ennes: F m 61 (hs i KB); J. H. Wallman: Topographica Smolandiæ (hs i Linköpings Stifts- och landsbibl.) s. 210; J. J. Lagergren: Rättelser och tillägg (hs i Växjö Stifts- och landsbibl.) 2 s. 134; Kyrkoinventarium 1828 (ATA); J. E. Lagergren: Antiquarisk brefsamling (hs i KB) s. 320, 355, Handlingar om Småland, M 104: 14 (hs i KB) s. 35.

Äldre avbildningar: Carolus Lundius: teckning 1635 i Bureus' F a 10: 2, publicerad i NSmMedd 11 (1938) s. 75; U. Christofferson: träsnitt i Peringskiölds Monumenta och B 1013; A. Stumxælius: teckning i Ransakningarna 1690, återgiven i Småländska Hembygdsböcker 9 (1942) s. 200; teckning i E. Dahlbergs Suecia antiqva et hodierna 3; teckningar i Gahm-Perssons Archivum Smolandicum 9 bl. 365, 366.

Denna sten, som tilldragit sig stor uppmärksamhet bland äldre tiders fornforskare, emedan den ansågs ha rests av Kättil Runske, finns ej längre kvar.

Den äldsta notisen om stenen härrör från Bureus, som i *F a 10: 2* har antecknat: »Denne Sten är alreförst upfunnin uti Hwetlanda klockarestugu, hwilken sedan presten uti Ketilstorp, (som föregifs hafwa warit Ketil Runskes Säte oc liggr begrawen der i soknen) nu hafr latit leggia oppo sin graf. Afritat af Carolo Lundio assessore i Junaköping 1635. Af Magno Ralambio bekom iagen, den 11 Febr. 1636.»

Kyrkoherden M. J. Kellander, som skrev redogörelsen för socknens fornminnen till *Ransakningarna* 1667, har noterat stenen utan att läsa inskriften: »en liten sten på kyrkiogården på en Saligh prestmans graf huilken af ålder hafuer warit brukader på preste grafer der sama städes.» Vid den förnyade rannsakningen